

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

V Міжнародна науково-практична
конференція

MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES

V international scientific-practical conference

8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine

**INSTITUTE OF FISHERIES OF THE NATIONAL ACADEMY
OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE**

**MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES**

**V international scientific-practical conference,
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**V Міжнародна науково-практична конференція,
8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна**

Kyiv — 2023

УДК 639.3.03(063)

C-74

DOI: <https://doi.org/>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. : збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Організатор — Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (<http://if.org.ua>).

Науково-організаційний комітет:

Грициняк Ігор Іванович, доктор с.-г. наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, директор, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА (голова);

Третяк Олександр Михайлович, доктор с.-г. наук, с.н.с., заступник директора з наукової роботи, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Матвієнко Наталія Миколаївна, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу іхтіопатології, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Бузевич Ігор Юрійович, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу вивчення біоресурсів водосховищ, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Гламузіна Бранко, Ph.D., Sc.D., професор кафедри аквакультури, Університет Дубровника, м. Дубровнік, ХОРВАТІЯ;

Кононенко Руслан Володимирович, кандидат вет. наук, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри гідробіології та іхтіології, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, УКРАЇНА;

Шкуте Артурс, Ph.D., Sc.D., професор, директор Інституту екології Даугавпільського університету, м. Даугавпілс, ЛАТВІЯ;

Маренков Олег Миколайович, кандидат біол. наук, доцент, проректор з наукової роботи, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, УКРАЇНА;

Пекарік Ладіслав, Ph.D., ст. н. с., Центр рослинництва та біорізноманіття Словацької академії наук, м. Братіслава, СЛОВАЧЧИНА;

Сондак Василь Володимирович, доктор біол. наук, професор кафедри водних біоресурсів, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, УКРАЇНА;

Шекк Павло Володимирович, доктор с.-г. наук, професор кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, УКРАЇНА;

Кутішев Павло Сергійович, кандидат біол. наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Херсонський державний аграрний університет, м. Херсон, УКРАЇНА;

Зубков Олена, доктор наук, професор, чл.-кор. Академії наук Молдови, зав. лаб. гідробіології та екотоксикології Інституту зоології, м. Кишинів, МОЛДОВА;

Лобойко Юрій Васильович, доктор с.-г. наук, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури, доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, м. Львів, УКРАЇНА;

Вищур Олег Іванович, доктор вет. наук, професор, зав. лаб. імунології, Інститут біології тварин НААН, м. Львів, УКРАЇНА;

Федоренко Микола Олександрович, перший заступник директора Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», м. Київ, УКРАЇНА;

Щербак Володимир Іванович, доктор біол. наук, професор, провідний наук. співробітник відділу санітарної гідробіології та гідропаразитології, Інститут гідробіології НАН, м. Київ, УКРАЇНА;

Симон Марія Юрївна, кандидат с.-г. наук, в.о. зав. лаб. міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Данильчук Галина Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, УКРАЇНА.

<i>S. Sidorovskiy</i> Red swamp crayfish (<i>Procambarus clarkii</i> Girard, 1852) potentially invasive species for Ukraine	<i>С. А. Сідоровський</i> Червоний болотяний рак (<i>Procambarus clarkii</i> Girard, 1852) потенційно інвазивний вид для України.....	56
<i>O. Bohatova, T. Skliar, T. Sharamok, O. Marenkov</i> Microbiota of surface water bodies of Dnipropetrovsk region	<i>О. Д. Богатова, Т. В. Скляр, Т. С. Шарамок, О. М. Маренков</i> Мікробіота поверхневих водойм Дніпропетровської області.....	60
<i>M. Burhaz, S. Bulatov, O. Korytskyi</i> Impact of hydrological changes and industrial indicators of biodiversity of the Dnister estuary in Odesa region	<i>М. І. Бургаз, С. В. Булатов, О. В. Корицький</i> Вплив гідрологічних змін та промислові показники біорізноманіття Дністровського лиману Одеської області.....	64
<i>M. Burhaz, D. Tsvihun, V. Domin</i> Impact of hydrological and hydrochemical changes on the aquatic ecosystem and biodiversity of the Shabolat estuary in Odesa region	<i>М. І. Бургаз, Д. О. Цвігун, В. В. Дьомін</i> Вплив гідролого-гідрохімічних змін на водну екосистему та біорізноманіття Шаболатського лиману Одеської області.....	67
<i>O. Soborova, M. Burhaz, O. Kudelina</i> Marketing research on the characteristics of consumer benefits on the market of fish and aquatic bioresources products	<i>О. М. Соборова, М. І. Бургаз, О. Ю. Куделіна</i> Маркетингове дослідження характеристик споживчих переваг на ринку рибної продукції та продукції водних біоресурсів.....	69
<i>T. Matviienko, R. Matviienko, D. Miliev</i> Assessment of water resources and trends of changes in the harvest of aquatic bioresources in the southern regions of Ukraine	<i>Т. І. Матвієнко, Р. С. Матвієнко, Д. Г. Мілев</i> Оцінка водних ресурсів та тенденції змін промислу водних біоресурсів в південних регіонах України.....	72
<i>M. Burhaz, O. Chykalenko, I. Shvartsman</i> Analysis of the state of aquatic biological resources and their harvest in the lower Danube River	<i>М. І. Бургаз, О. М. Чикаленко, І. Б. Шварцман</i> Аналіз стану запасів водних біоресурсів та їх промислу у пониззі річки Дунай.....	75
<i>M. Burhaz</i> Current state and prospects for the development of fisheries in the Dnister estuary	<i>М. І. Бургаз</i> Сучасний стан та перспективи розвитку рибного господарства Дністровського лиману.....	78
<i>O. Dobrianska, T. Hryhorenko, M. Koryliak, C. Yurchak</i> Hydrochemical regime of fish ponds in the Polissiya zone	<i>О. П. Добрянська, Т. В. Григоренко, М. З. Кориляк, С. В. Юрчак</i> Гідрохімічний режим рибницьких ставів зони Полісся	81

важливим елементом природи і їх забруднення може призвести до серйозних наслідків для флори та фауни. Також стан водойм суттєво впливає на промислові підприємства, технічні процеси та сільське господарство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабов К. Д., Нікіпелова О. М., Мокієнко А. В. Роль мікробіоти у формуванні мінеральних вод Одеса, 2016. 229 с.
2. Бабієнко В. В., Мокієнко А. В. Гігієна води та водопостачання населених місць : навч. посіб. Одеса : Прес-кур'єр, 2021. 372 с.
3. Rickert Bettina, Chorus Ingrid, Schmoll Oliver. Protecting Surface Water for Health—Identifying, Assessing, and Managing Drinking-Water Quality Risks in Surface-Water Catchments. Geneva : World Health Organisation, IWA, 2016. 196 p.
4. Effect of Inter-Observer Variation on the Association between Contamination Hazards and the Microbiological Quality of Water Sources: A Longitudinal Study / Okotto-Okotto J. et al. // *Int J Environ Res Public Health*. 2020. 15 p.
5. Мовчан С. І., Болтянська Н. І. Вода і водні ресурси в технологічних процесах підприємств АПК : навчальний посібник. Мелітополь : Люкс, 2019. 192 с.
6. Assessment of the water sources for potential channels of faecal contamination within Vhembe District Municipality using sanitary inspections and hydrogen sulphide test / Murei A. et al. // *Scientific Reports*. 2023. 13 p.
7. O'Mullan G., Dueker M. E., Juhl A. Challenges to Managing Microbial Fecal Pollution in Coastal Environments: Extra-Enteric Ecology and Microbial Exchange Among Water, Sediment, and Air. [S. l.] : Springer International Publishing, 2017. 16 p.
8. Corsi S. R., De Cicco L. A., Hansen A. M. Optical Properties of Water for Prediction of Wastewater Contamination, Human-Associated Bacteria, and Fecal Indicator Bacteria in Surface Water at Three Watershed Scales // *Environ Sci Technol*. 2021. 13 p.
9. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. 2-е вид. / ред. Ширококов В. П. Вінниця : Нова Книга, 2021. 920 с.

УДК 639.2/.3:556.5(28)

ВПЛИВ ГІДРОЛОГІЧНИХ ЗМІН ТА ПРОМИСЛОВІ ПОКАЗНИКИ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ДНІСТРОВСЬКОГО ЛИМАНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

М. І. Бургаз, marynaburhaz@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

С. В. Булатов, Od7878116@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

О. В. Корицький, fontanka1@ukr.net, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Ще на початку минулого століття Дністровський лиман і прилегла озерно-плавнева система були єдиним природним комплексом, унікальною саморегульованою екосистемою, яка забезпечувала його високу продуктивність і біорізноманіття.

Вирішальну роль у становленні і функціонуванні екосистеми Дністровського лиману відіграє процес постійного оновлення водних мас за рахунок річкового стоку і водообміну з морем.

Погіршенню екологічного стану Дністровського лиманно-гирлового комплексу сприяло будівництво Дубосарського, а пізніше і Новодністровського водосховищ.

Нині об'єм і терміни паводків в Дністрі регулюються штучно. Фактично, вони значно менші, ніж необхідні. Це супроводжується наростанням евтрофікації екосистеми, зміною її сапробіологічного стану. Змінились температурний та кисневий режими вод, вміст та розподіл біогенних речовин, просторовий розподіл солоності водних мас, зросло антропогенне забруднення тощо.

Дністровський лиман завжди привертав увагу багатьох дослідників, які вивчали планктонні і бентосні угруповання, комплекси макрофітів та іхтіофауну водойми [1].

Пониззя Дністра, озерно-плавнева система і Дністровський лиман являють значну цінність в рибогосподарському сенсі і вирізняються високим видовим різноманіттям іхтіофауни.

У сучасній іхтіофауні нижнього Дністра (пониззя Дністра і вершина Дністровського лиману [1]) виділяється чотири основні фауністичні комплекси:

1. Понтокаспійський морський — 34,0%.
2. Понтокаспійський прісноводний — 22,6%.
3. Бореальний — 20,7%.
4. Амфібореальний — 9,4%.

Вселенці (13,3% виявлених видів) для зручності об'єднані в окрему загальну групу.

Іхтіофауну Дністровського лиману складають риби, які входять до складу різних фауністичних комплексів, а саме:

1. Третинний рівнинний прісноводний — 40,0%,
2. Понтокаспійський морський — 25,0–32,0%,
3. Середземноморський морський 15,0–22,0%,
4. Бореальний морський 6,0–7,5%.

Промисловий вилов водних біоресурсів у пониззі Дністра та Дністровському лимані у період з 2018 по 2020 рр. проводився з березня та продовжувався до кінця року, окрім забороненого періоду у зв'язку нерестом водних біоресурсів.

Слід відмітити, що з 2020 р. відмічалось зниження майже в 2 рази промислового уловів всіх водних біоресурсів.

Розглянувши вилови промислово цінних видів риб за період з 2011 по 2020 рр., слід відмітити, що лідером, починаючи з 2013 р. і по теперішній час, є карась (рис. 2).

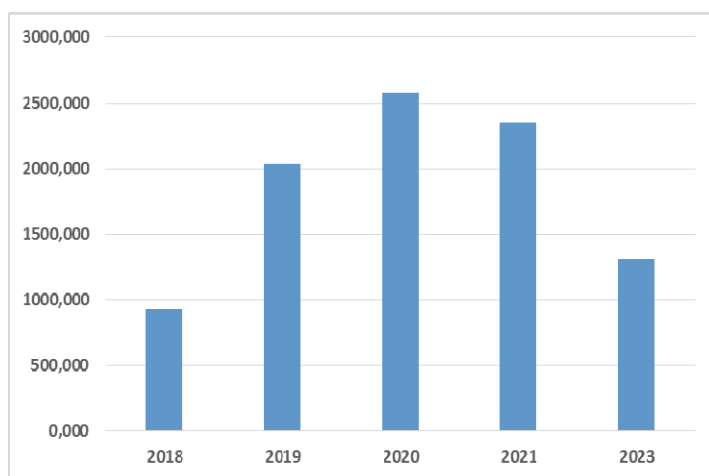

Рис. 1. Загальний вилов водних біоресурсів у Дністровському лимані, т [2–3]

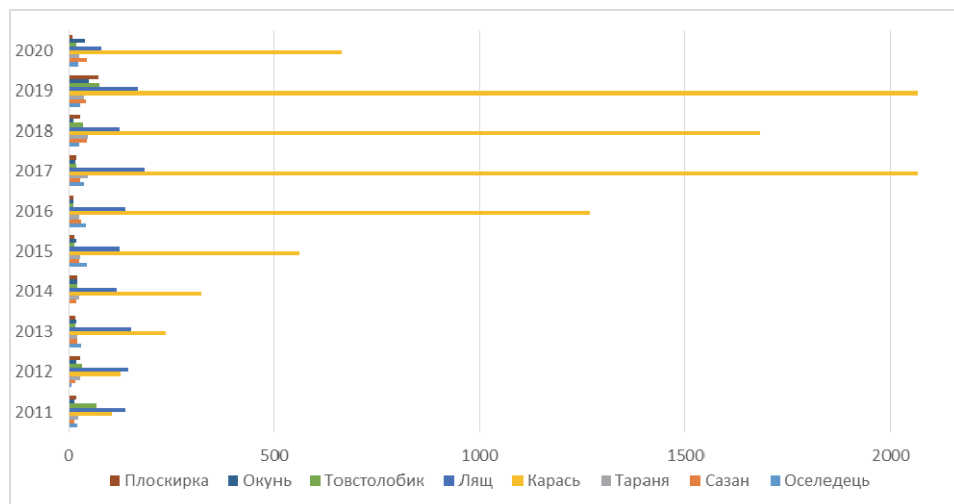

Рис. 2. Загальний вилов водних біоресурсів у Дністровському лимані у період 2011–2020 рр., т

Основу вилову в Дністровському лимані у 2020 р., за даними Управління Державного агентства рибного господарства у Одеській області, склали: карась — 664,493 т (71,2% від загального улову), лящ — 79,069 т (8,5%), сазан (короп) — 44,926 т (4,8%), рослиноїдні риби — 18,727 т (1,9% від загального вилову водних біоресурсів). Вилов становив 932,879 т. Улови склали (у % від прогнозу): сазан (99,84), лящ (39,53), оселедець (5,17), тараня (58,46), судак (26,69) [2, 3].

Нині, в умовах посиленних антропогенних та кліматичних змін, особливого значення набуває дослідження сучасного гідролого-гідрохімічного стану водойми, структури угруповань біоти, продукційних показників, які мають вирішальну роль для оцінки природного потенціалу акваторії лиману і пониззя Дністра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт управління державного агентства рибного господарства у Одеській області. [Без вихідних даних].
  2. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення : 01.11.2023).
  3. Добування водних біоресурсів за регіонами. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rg/rg_u/rg_reg0417_u.htm (дата звернення : 01.11.2023).
-

УДК 556.5:639.2/.3(28)

ВПЛИВ ГІДРОЛОГО-ГІДРОХІМІЧНИХ ЗМІН НА ВОДНУ ЕКОСИСТЕМУ ТА БІОРИЗНОМАНІТТЯ ШАБОЛАТСЬКОГО ЛИМАНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

М. І. Бургаз, marynaburhaz@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Д. О. Цвігун, dimatsvigun@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

В. В. Дьомін, dioxinvovka@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Лимани північно-західного Причорномор'я — високопродуктивні екосистеми комплексного призначення. Вони століттями використовуються для рекреації, рибальства, бальнеології тощо.

Останніми десятиріччями ці водні екосистеми в результаті потужного антропогенного впливу та надмірного зарегулювання зазнали значних змін.

Змінився їх водний баланс, гідролого-гідрохімічні показники вод, рівень забруднення. Значно вплинули на водні екосистеми лиманів кліматичні зміни, які відбуваються останнім часом.

Шаболатський лиман — періодично відкрита водойма північно-західного Причорномор'я. Гідролого-гідрохімічний режим лиману значно впливає на його продуктивні характеристики, склад біоти та біомасу промислових водних живих ресурсів.

Гідрологічний режим лиману здебільшого залежить від морфометричних характеристик водойми, вітрової діяльності, а також водообміну з Дністровським лиманом та морем. При північних і північно-східних змінних вітрах значна частина дна в північно-східному районі лиману оголюється, а при сильних південних і південно-західних нагінних вітрах рівень різко підвищується і вода заливає значну частину заплави. Зазвичай же амплітуда коливання рівня складає 0,3–0,4 м [1].

Північні та північно-західні вітри наганяють опріснені дністровські води у лиман та виносять їх в море. Південно-східний вітер часто заносить солоні морські води в південну частину Дністровського лиману та через канали в Шаболатський лиман. При південно-західних вітрах спостерігається надходження вод Шаболатського лиману через канали в Дністровський лиман [1].

Солоність вод Шаболатської лагуни змінюється в різні сезони та в залежності від надходження прісних вод із Дністровського лиману, зв'язку з морем, інтенсивності випаровування та вітрового впливу. Режим солоності неоднорідний. У пів-

Сторінка конференції в мережі Інтернет:
<https://if.org.ua/index.php/uk/naukovi-vidannya/konf-irg/1060-2023kijiv>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V
Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. :
збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Відповідальний редактор: Симон М.Ю.
Дизайн макету: Шинкар С. В., Архангельський Є. Ю.
Верстка: Архангельський Є. Ю.
Літературний редактор: Швець Т. М.
Коректор: Ковальчук Г. В.

Інститут рибного господарства НААН України,
вул. Обухівська, 135, м. Київ-164, 03164
Електронна адреса: instfishconf@gmail.com;
тел.: +38(063)115-3916 (Симон Марія Юріївна).

Підписано до друку 24.11.2023 р. Формат 70x108/16.
Друк офсетний. Наклад 500 прим. Друкарня ТОВ «ПРО ФОРМАТ», 02166, м. Київ,
вул. Кубанської України, 45 Б, оф.16, тел.: +38(044) 353-85-58
